

حکمت

صحیفه سجادیه

امام زین العابدین. دعای ۴۴

و ما را در این ماه توفیق ده که با خویشاوندان خود، با نیکی و صله رحم ارتباط پیدا کنیم؛ و با احسان و بخشش به همسایگان خود رسیدگی نماییم و اموال خود را از آنچه به ستم گرفته ایم، پاک کنیم و با بیرون کردن زکات، ثروت و مال خود را در مدار پاکی قرار دهیم؛ و با کسی که با ما رابطه اش را بریده، آشتی نموده؛ و با آن که به ما ستم روا داشته، به عدالت و انصاف معامله کنیم.

چطور شریک جرم قلدرهای مجازی نباشیم؟

اسلحه‌ای در دستان ما

قسمت بیست و پنجم

شاهدان در تمام وقایع نقش مهمی دارند و مسؤولیت شهادت دادن نیز مسؤولیت سنگینی است اما این مسؤولیت از یک ارزش درونی می‌آید، میل به نجات و حمایت از هم‌نوع. زمانی که افرادی از این مسؤولیت شانه خالی می‌کنند در واقع این مساله را به نمایش می‌گذارند که فاقد ارزش مهم انسانی در خود هستند. بسیاری از ما شاهد قلدری مجازی یا cyberbullying هستیم، فرزندان ما نیز در جمع دوستان و همسالان خود شاهد این مساله هستند. اما آیا باید نسبت به این ماجرا واکنشی نشان دهند و اصلاً این واکنش به چه صورت باید باشد؟

زهرا صالحی نیا

کارشناس سواد رسانه

برای موقعیت‌های مختلف در نظر بگیرند. مثلاً:

قلدری را مستند کنید. اگر به نظر می‌رسد آسیب‌های جدی روحی و جسمی به قربانی، قلدر و حتی شاهدان می‌رسد، سریعاً گزارش دهید.

با هدف قلدری به صورت خصوصی گفت‌وگو کنید.

میان هدف و قلدر واسطه شوید.

در تمام این پیشنهادها ظرفیت روحی و قابلیت گفت‌وگوی فرزند خود را در نظر بگیرید. برخی نوجوانان قدرت حل مساله یا تفکیک احساسات را به نسبت باقی همسالان خود بیشتر دارند و همین باعث می‌شود بتوانند شرایط دشوار روانی را مدیریت کنند. اما اگر قرار است فشار روحی مضاعفی به دلیل حل این مساله بر نوجوان و کودک تحمیل شود، بهتر است که او را وارد چنین ماجرای نکنیم.

ترس از عمل مسؤولانه

در بعضی شرایط، نوجوانان میل به دخالت ندارند؛ چرا که نمی‌توانند تشخیص دهند این وضعیت، شرایط قلدری است. برخی نوجوانان که شاهد قلدری مجازی بودند، می‌گویند فکر می‌کردند این تنها یک شوخی یا کشمکش میان دو دوست است. نکته مهم این است بی‌توجهی نسبت به انسان‌هایی را که اطراف ما زندگی می‌کنند، نباید در کودک و نوجوان تقویت کرد. نوجوان در سن حق‌طلبی و آرمان‌گرایی است و باید برای بهبود شرایط تلاش کند اما بهتر است

نقش شاهدان

تحقیقات نشان داده حضور شاهدان همواره باعث می‌شود شخص قلدر، مخصوصاً در فضای مجازی جسورتر شود، حس قدرت‌نمایی و میل به جلب توجه با حضور شاهدان بیشتر تحریک می‌شود، پس خود حضور شاهدان یکی از عوامل شدت گرفتن قلدری است. گرچه ثابت شده واکنش شاهدان به قلدری باعث تغییر روند قلدری و رفتار فرد قلدر شده اما باید این مساله را نیز در نظر گرفت که گاهی این حمایت یا واکنش نسبت به قلدری ممکن است برای خود شخص نیز تبعاتی داشته باشد و حتی شاهد را نیز در دسته قربانی قرار دهد. تصمیم برای واکنش نشان دادن به قلدری تصمیم درستی است اما مراحل انجام این کار و تبعات آن برای هر فردی مهم است. در گام نخست نوجوانان باید بدانند همواره می‌توانند برای حمایت یا مشورت نزد بزرگ‌تری بیایند که امنیت آنها را تأمین می‌کند. گاهی نوجوانان به دلیل مناسباتی میل به معرفی شخص قلدر ندارند و ترجیح می‌دهند که این مساله را بین دوستان خود حل و فصل کنند. در این موارد بهتر است به نوجوان ابتدا آرامش بدهید و او را راهنمایی کنید و در صورت حاد شدن شرایط بهتر است دوباره به بزرگ‌تری مراجعه کند و شما همواره پشتیبان او هستید. همچنین به جای این که به نوجوانان بگوییم وقتی شاهد زورگویی هستند گزارش دهند، به آنها بیاموزیم خود را به عنوان یک شرکت‌کننده فعال در این شرایط تصور کنند و روش‌های مختلفی را

ارزش همدلی

بسیاری از نوجوانانی که شاهد قلدری بودند اما واکنشی نشان نمی‌دادند در توصیف این تجربه می‌گویند «اگر باور داشتم آنچه اتفاق می‌افتد غیرمنصفانه یا غیراخلاقی است یا رفتار آسیب‌زایی است حتماً مداخله می‌کردم.» این مساله نشان می‌دهد در بین نوجوانان، به توسعه ارزش همدلی نیاز داریم. پرورش درک احساسات و شرایط افراد دیگر و میل به گفت‌وگو و شنیدن احساسات دیگران به اندازه‌ای تأثیرگذار و مهم است که حتی می‌تواند علاوه بر شاهدان روی شخص قلدر نیز تأثیر بگذارد. البته هیچ یک از اینها را نمی‌توان به طور مستقیم آموزش داد نوجوانان باید از طریق فعالیت‌هایی مانند بررسی شرایط مختلف عاطفی در کارگاه‌های گفت‌وگو یا در جمع خانواده این مهارت را در خود پرورش دهند.

اگر ما بتوانیم فرهنگی بسازیم که احترام یک امر عادی باشد، می‌توانیم شاهدان را قادر به اقدام کنیم. به همین دلیل است که مداخلات در مساله زورگویی در صورت اثربخش بودن، نه فقط در یک کلاس یا مدرسه، بلکه در کل جامعه نیز اتفاق می‌افتد. اگر می‌خواهیم به شاهدان بگوییم در شرایط قلدری نقش فعالی داشته باشند، باید مطمئن شویم آنها پیام مشابهی را از کارکنان مدرسه، والدین و رسانه‌ها دریافت می‌کنند. ما می‌توانیم فقط با تغییر فرهنگ خود به شاهدان این توانایی را بدهیم چطور مسؤولانه عمل کنند.